

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

**Кафедра богослов'я та суспільствознавчих дисциплін
імені Академіка УАН Івана Луцького**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти за спеціальністю 041 «Богослов'я»

Розробник: Луцький Р. П., доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри богослов'я та суспільствознавчих дисциплін імені Академіка УАН Івана Луцького гуманітарного факультету університету 30 серпня 2018р. (протокол №1)

Завідувач кафедри
кандидат філософських наук,
ліценціат теології

_____ О.І. Савчук
30 серпня 2018р.

ВСТУП

Дисципліна «Право соціального забезпечення України» входить до циклу фундаментальних дисциплін для підготовки бакалаврів зі спеціальності «Право».

Мета: формування у студентів належних знань про правові засади соціального забезпечення в Україні та світі і роль соціальної політики як фактора суспільного розвитку та державотворення.

Завдання: підготовка студентів до практичного застосування норм законодавства у сфері соціального забезпечення для дання правової допомоги громадянам при реалізації їх конституційних прав, а також для профілактики чи усунення порушень охоронюваних законом інтересів суб'єктів соціального забезпечення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- **знати:** основні положення соціально забезпечувального законодавства щодо всіх категорії осіб, які репрезентовані в українському соціумі;

- **вміти:** використовувати дані науки права соціального забезпечення при тлумаченні та застосуванні норм соціального захисту, орієнтуватися в системі соціально-забезпечувального права та в юридичній практиці з даної проблематики, збирати практичні дані, аналізувати і оцінювати їх достатність для прийняття правомірних процесуальних рішень, всебічно, повно, об'єктивно встановлювати всі необхідні обставини справи відповідно до соціально-забезпечувального законодавства, здійснювати функцію представництва, приймати обґрунтовані рішення в конкретній справі, розв'язувати практичні завдання, правильно оформляти та складати необхідні процесуальні документи і виконувати будь-яку роботу, пов'язану з розглядом і вирішенням справ на підставі застосування норм права соціального забезпечення, цивільного, сімейного, трудового, житлового, земельного та інших галузей законодавства.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 «Право»	Фундаментальна професійно-орієнтована дисципліна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність 081 «Право»		
Загальна кількість годин - 90		8-й	
		Лекції	
		12 год.	
		Практичні, семінарські	
		12 год.	
		Лабораторні <i>не передбачено</i>	
		Самостійна робота	
		66 год.	
		Вид контролю: залік – 8-й сем.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.	Освітній ступінь: бакалавр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50:50

для заочної форми навчання – 10:90

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студентів на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно. Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала оцінювання знань студентів за ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
55-64 бали	3 «задовільно»	D
50-54 бали	3 «достатньо»	E
35-49 балів	2 «незадовільно»	FX
1-34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, метод проектної роботи.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

1) тестових завдань:

Тести:

<https://drive.google.com/file/d/1qYR4KkC9m3wkkSECksLs6V2ddDkdPUpQ/view>

2) написанням есе;

3) презентацій і виступів на наукових заходах;

4) підсумкового екзамену у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **Змістовний модуль I.**

**Поняття, предмет, метод і принципи права соціального
забезпечення. Пенсії за віком.**

**Тема 1. Поняття, предмет, метод і принципи права соціального
забезпечення**

Поняття “соціальне забезпечення”. Загальна характеристика права соціального забезпечення (предмет і метод правового регулювання, завдання, інститути, тощо). Класифікація законодавства про соціальне забезпечення. Страхування соціального забезпечення. Основні проблеми соціального захисту в Україні і шляхи їх вирішення. Конституційні гарантії соціальних прав. Форми і види соціального забезпечення, що діють в Україні. Система і структура органів державної влади, що захищають соціальні права громадян.

**Тема 2. Джерела права соціального забезпечення.
Правовідносини у соціальному забезпеченні.**

Трудовий стаж.

Правові основи соціального забезпечення окремих категорій громадян (працюючих громадян, ветеранів праці та осіб похилого віку, ветеранів війни та учасників бойових дій та прирівняних до них, ветеранів Збройних сил і органів внутрішніх справ).

Гарантії соціального захисту інвалідів. Державна допомога сім'ям з дітьми. Соціальний захист молоді. Пільги для “дітей війни”. Необхідність перегляду і систематизації законодавства про соціальний

захист. Основні напрями реформування соціального та пенсійного забезпечення в Україні. Поняття трудового стажу. Класифікація і види трудового стажу. Порядок обчислення трудового стажу.

Тема 3. Пенсії за віком.

Законодавство про пенсійне забезпечення. Поняття пенсії за віком. Розміри пенсії за віком.

Тема 4. Пенсії за вислугу років.

Проблеми законодавчого регулювання розмірів трудових пенсій в Україні. Поняття і загальні умови призначення пенсій за вислугу років. Категорії працівників, яким призначаються пенсії за вислугу років. Порядок призначення пенсій за вислугу років для окремих категорій.

Тема 5. Пенсії по інвалідності

Категорії осіб, що мають право на пенсію по інвалідності. Розміри пенсій по інвалідності. Пенсії по втраті годувальника. Порядок призначення і виплати пенсій по інвалідності та втраті годувальника. Щорічне підвищення розмірів соціальних пенсій.

Змістовний модуль II.

Призначення, нарахування та виплата трудових пенсій.

Правовий статус громадян у сфері соціального захисту.

Тема 6. Пенсії на випадок втрати годувальника.

Категорії осіб, що мають право пенсію. Пенсії по втраті годувальника. Пенсії по інвалідності. Пенсії за віком. Порядок призначення і перерахунку соціальних пенсій.

Тема 7. Призначення, нарахування та виплата трудових пенсій. Порядок обчислення пенсій.

Документи, необхідні для обчислення пенсій. Специфіка обчислення пенсій для окремих категорій громадян (при неповному трудовому стажі, для сезонних працівників, тощо). Перерахунок пенсії. Надбавки до пенсії.

Органи, які розглядають звернення громадян про призначення пенсії. Строки призначення і перерахунку пенсій. Порядок виплати пенсій. Виплата пенсій особам, що проживають в пансіонатах. Відрахування пенсій.

Тема 8. Соціальні пенсії та допомоги.

Категорії осіб, що мають право на соціальну пенсію. Особливості пенсійного забезпечення пільг та компенсацій окремих категорій працівників: наукових та науково-педагогічних працівників; держслужбовців, працівників прокуратури, військовослужбовців, працівників органів МВС та інших військових формувань.

Тема 9. Правовий статус громадян у сфері соціального захисту.

Пільги громадянам, які постраждали від Чорнобильської катастрофи. Пільги ліквідаторам та особам, що працюють у зоні вітчуження. Законодавчі акти про соціальний захист материнства і дитинства. Пільги для сімей з дітьми. Пільги зі сплати держмита. Податкова соціальна пільга. Пільги власникам транспортних засобів. Державна соціальна допомога особам, які не мають права на пенсію. Грошова компенсація вартості санаторно-курортного лікування.

Тема 10. Пенсійна реформа в Україні.

Структура пенсійної системи в Україні. Україною обрано шлях поступового запровадження трирівневої пенсійної системи: Рівень 1 - солідарна система; Рівень 2 - загальнообов'язкова накопичувальна система; Рівень 3 - добровільна недержавна система пенсійних заощаджень. Солідарна система. Загальнообов'язкова накопичувальна система. Недержавне пенсійне забезпечення. Проблеми та перспективи пенсійної реформи. Очікувані результати пенсійного реформування

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усьо-го	у тому числі				
		л	с	лаб	під	с.р		л	п	лаб.	під	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Розділ 1.												
Поняття, предмет, метод і принципи права соціального забезпечення. Пенсії за віком.												
Поняття, предмет, метод і принципи права соціального забезпечення	12	2	2	0	0	8	2	2	0	0	0	0
Джерела права соціального забезпечення. Правовідносини у соціальному забезпеченні. Трудовий стаж.	12	2	2	0	0	8	2	2	0	0	0	0
Пенсії за віком.	6	2	2	0	0	6	2	2	0	0	0	0
Пенсії за вислугу років.	8			0	0	6			0	0	0	0
Пенсії по інвалідності.	8			0	0	6	2	2	0	0	0	0
Усього по Розділу 1.	46	6	6	0	0	34	8	8	0	0	0	0
Розділ II.												
Призначення, нарахування та виплата трудових пенсій. Правовий статус громадян у сфері соціального захисту.												
Пенсії на випадок втрати годувальника.	10	2	2	0	0	6	2	2	0	0	0	0

Призначення, нарахування та виплата трудових пенсій.	10	2	2	0	0	6		0	0	0	0
Соціальні пенсії та допомоги.	6			0	0	6		0	0	0	0
Правовий статус громадян у сфері соціального захисту	12	2	2	0	0	8					
Пенсійна реформа в Україні	6			0	0	6	2	2	0	0	0
Усього по Розділу 2	44	6	6	0	0	32	4	2	2	0	0
Усього годин	90	12	12	0	0	66	6	2	0	0	0

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова база:

Законодавча та нормативна

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (у редакції від 08.12.2004 р.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1452694845618617> (дата звернення: 08.12.2004 р.).
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print1389988659002889 (дата звернення: 10.12.1948 р.).
3. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021/print1389988659002889 (дата звернення: 20.11.1989 р.).

4. Конвенція ООН про статус біженців від 28.07.1951 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_011/print1389988659002889 (дата звернення: 28.07.1951 р.).
5. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1389988659002889 (дата звернення: 04.11.1950 р.).
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print1383555497699714> (дата звернення: 05.04.2001 р.).
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1798_12/print1389988659002889
8. Про основи соціальної захищеності інвалідів України — Закон України від 21 березня 1991 р. // ВВР.- 1991.- № 21 - Ст. 252 (із змінами).
9. Про пенсійне забезпечення - Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР - 1992. - № . - 3Ст. 10 (із змінами).
10. Про прокуратуру - Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР.- 1996- № 53 - Ст: 793 (із змінами).
11. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей - Закон України від 20 грудня 1991 р. // ВВР. - 1992.- № 15.- Ст. 190 (із змінами).
12. Про загальний військовий обов'язок і військову службу - Закон України від 25 березня 1992 р, //ВВР.- 1992.- № 27.- Ст. 385.
13. Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ - Закон України від 9 квітня 1992 р. // ВВР.- 1992.- № 29.- Ст. 399 (із змінами та доповненнями).
14. Про статус народного депутата України - Закон України від 17 листопада 1992 р. // ВВР.- 1992. - № 3 - Ст. 17 (із змінами).
15. Про державну допомогу сім'ям з дітьми - Закон України від 21 листопада 1992 р.//ВВР.-1993.-№ 5.-Ст. 21.
16. Про статус суддів - Закон України № 2862-ХІІ від 45 грудня 1992 р. // ВВР.- 1993- № 8.- Ст. 56 (із змінам»).

17. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту - Закон України від 22 жовтня 1993р. // ВВР. – 1993. - № 45.- Ст. 423 (^змiнами).
18. Концепція соціального забезпечення населення України / Схвалена постановою Верховної і Ради України 21.12.93 // ВВР. – 1994 - № 6.-Ст.31
19. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні - Закон України від 16 грудня 1993 р. // ВВР. -1994.-№ 4,-Ст. 18(із змiнами).
20. Про державну службу - Закон України № 3723-ХІІ від 16 грудня 1993 р. // ВВР.- 1993.- № 52,- Ст. 490.
21. Про ратифікацію Угоди про взаємне визнання пiльг і гарантiй для учасників та iнвалiдiв Великої Вiтчизняної вiйни, учасників бойових дiй на територiї iнших держав, сiмей загиблих вiйськовослужбовцiв, пiдписаної в м. Москві 15 квітня 1994 р. державами - учасницями Спiвдружностi Незалежних Держав - Закон України від 26 квітня 1996 р. № 144/96-ВР // ВВР,-1996,- №25.-Ст. 102.
22. Про ратифікацію Угоди про встановлення для учасників Великої Вiтчизняної вiйни, трудiвникiв тилу воєнних рокiв та вдiв загиблих воiнiв додаткових пiльг і матерiальної допомоги у зв'язку з 50-рiччям Перемоги у Великій Вiтчизняній вiйні 1941-1945 рокiв - Закон України від 26 квітня 1996 р. № 145/96-ВР // ВВР,- 1996.-№ 25.- Ст. 103.
23. Про внесення змiн та доповнень у деякі законодавчі акти України Закон України від 13 липня 1995 р. // ВВР.- 1995.-JV» 36.- Ст. 233.
24. Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Республiки Бiлорусь про трудову дiяльностi і соціальної захист громадян України та Республiки Бiлорусь, які працюють за межами своїх держав Закон України від 26 квітня 1996 р. // ВВР.- 1996.- № 26.- Ст. 112.
25. Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Республiки Вiрменiя про трудову дiяльностi і соціальної захист громадян України та Республiки Вiрменiя, які працюють за межами своїх держав від 26 квітня 1996 р. // ВВР.- 1996,- № 26.- Ст. 113.

26. Про звернення громадян - Закон України № 393/96-ВР від 2 жовтня 1996 р. // Урядовий кур'єр. - 1996.- 17 жовтня.
27. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям - Закон України № 1768-III від 1 червня 2000 р. // ВВР.- 2000.- № 35.- Ст. 290.
28. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства і дітям-інвалідам. - Закон України №2109-111 від 16 листопада 2000 р. // ВВР.- 2001. № I.-Ст. 2.
29. Про наукову і науково-технічну діяльність - Закон України від 6 квітня 2000 р. // ВВР.- 2000 - № 28.- Ст. 302.
30. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань, які спричинили втрату працездатності - Закон України від 23 вересня 1999 р. (із змінами) // ВВР.- 1999.- № 46-47,- Ст. 403.
31. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття - Закон України від 2 березня 2000 р. // ВВР.- 2000.- № 22 Ст. 171.
32. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною - Закон України від 1 червня 2000 р. // ВВР.-2000.-№ 35.- Ст. 289.
33. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, обумовленими народженням і похованням - Закон України від 18 січня 2001 р. // ВВР. 2001. - № 14. Ст. 71.
34. Про недержавне пенсійне забезпечення - Закон України від 9 липня 2003р. // Офіційний вісник України. - 2003.- № 33.- Ст. 1 769.
35. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування - Закон України від 9 липня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003.- № 33.- Ст. 1770.
36. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам - Закон України від 18 травня 2004 року // ВВР,- 2004.-№ 33-34.- Ст. 404.
37. Про соціальний захист дітей війни - Закон України від 18 листопада 2004 р. // ВВР,- 2005.- № 4.- Ст. 94.
38. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законів України - Закон

07.07.2005 р. // Офіційний вісник України. - 2005.-№ 33.- Ст. 1776.

39. Про внесення змін до деяких законів України з питань пенсійного забезпечення працівників сільськогосподарських підприємств - платників фіксованого сільськогосподарського податку - Закон України від 31.05.2005 р. *Ч* Офіційний вісник України. - 2005.- № 28.- Ст. 1276.
40. Про внесення змін до деяких законів України щодо пенсійного забезпечення багатодітних матерів - Закон України від 16.06.2005 р. // Офіційний вісник України. - 2005.- № 30.- Ст. 756.
41. Про соціальний захист населення в умовах лібералізації цін - Указ Президента України від 27 грудня 1991 р. // Урядовий кур'єр. - 1992.- 1 січня.
42. Про основні напрямки реформування пенсійного забезпечення в Україні - Указ Президента України від 13 квітня 1998 р. // Офіційний вісник України. - 1998.-№ 16,-Ст. 569.
43. Про основні напрямки соціальної політики на період до 2004 року Указ Президента України від 24 травня 2000 р. // Офіційний вісник України.-2000.-№ 21.-Ст. 858.
44. Про внесення змін до пункту 4 Положення про Міністерство праці та соціальної політики України - Указ Президента України від 12.01.2005 р. // Офіційний вісник України. - 2005.- № 30.- Ст. 756.
45. Про затвердження Положення про медико-соціальну експертизу і Положення про індивідуальну програму реабілітації та адаптації інвалідів - постанова КМ України № 83 від 22 лютого 1992 р. // ЗП України. - 1992.- № 3.--Ст. 68.
46. Про затвердження нормативних актів з питань призначення пенсій за вислугу років працівникам авіації та льотно-випробного складу - постанова КМ України №418 від 21 липня 1992 р. // ЗП України. - 1992.- №9, Ст. 209.
47. Про порядок обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та

- членам їх сімей - постанова КМ України №393 від 17 липня 1992 р. // 311 України. - 1992,- № 7,- Ст. 182.
48. Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці - постанова КМ України №442 від 1 серпня 1992 р. // ЗП України. – 1992. - №9.-Ст.211.
49. Про умови обов'язкового особистого страхування військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних в збори, і порядок виплат їм та членам. їх сімей страхових сум - постанова КМ України № 488 від 19 серпня 1992 р. // ЗП України. -. 1992,- № 10.- Ст. 242.
50. Про затвердження порядку за умов державного обов'язковою особистого страхування працівників прокуратури постанова КМ України № 486 від 19 серпня 1992р.// ЗП України. 1992. № 9 - Ст. 226.
51. Про затвердження порядку і а умов державного обов'язкового особистого страхування працівників митних органів - постанова КМ України № 487 від 19 серпня 1992 р. - ЗП України. 1992. № 9. Ст. 227.
52. Про затвердження нормативних актів з питань пенсійного забезпечення постанова КМ України № 583 від 12 жовтня 1992 р. ЗП України. 1992. - № 11 - Ст. 271.
53. Перелік посад артистів театральних-концертних та інших видовищних закладів, підприємств і колективів, які мають право на пенсію за вислугу років незалежно від віку / Затв. постановою КМ України № 583 від 12.10.92 // ЗП України – 1992. - № 11. - Ст. 271.
54. Список текстильних виробництв і професій, робота, на яких дає робітницям право на пенсію за віком після досягнення 50 років і при стажі зазначеної роботи не менше 20 років / Затв. постановою КМ України № 583 від 12.10.92 ЗП України. - 1992. - №11.- Ст. 271.
55. Про затвердження нормативних актів з питань пенсійного забезпечення - постанова КМ України - № 583 від 12 жовтня 1992 р. // ЗП України. 1992. № 11.
56. Порядок призначення і виплати пенсій за вислугу років заслуженим майстрам спорту, майстрам спорту міжнародного класу -- членам збірних команд України / Затв. постановою КМ України № 583 від 12.10.92 ЗП України. № 11. С т. 271.

57. Тимчасова угода між Урядом України і Урядом Російської Федерації про гарантії прав громадян які працювали в районах Крайньої Півночі та місцевостях, що прирівняні до районів Крайньої Півночі, в галузі пенсійного забезпечення - Підписана в Москві 15 січня 1993 р. // Урядовий кур'єр. 1996. 20 серпня.
58. Положення про порядок і умови проходження служби в митних орта пах Заїв постановою КМ України №97 від 9.02.93 // ЗП України. 1995. №6.- Ст. 97.
59. Порядок призначення і виплат державної соціальної допомоги особам, які не мають, права на пенсію, та інвалідам і державної соціальної допомоги на догляд / Затв. постановою Кабінту Міністрів України під 2 квітня 2005 р .№ 261 Урядовий кур'єр - 2005. – 25 травня.
60. Положення про порядок призначення та виплат державної допомоги сім'ям з дітьми / Затв. Міністерством праці, Міністерством освіти. Міністерством соціальною захисту населення і Міністерством фінансів України // Урядовий кур'єр. – 1993. - 25 березня.
61. Про порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсії за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній / Затв. постановою КМ України №637 від 12.08.93 // ЗП України .- 1993.-№ 12. -Ст. 273.
62. Про перелік закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років / Заїв. постановою КМ України №909 від 4.11.93 // ЗП України. - 1994.-№ 4.- Ст. 70.
63. Порядок та умови державного обов'язкового страхування життя і здоров'я суддів / Затв. постановою КМ України № 89 від 14.02.94 // ЗП України. - 1994.-№6.- Ст. 144.
64. Про затвердження списків № 1 і № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що дають право на пенсію за віком на пільгових умовах - постанова КМ України № 162 від 11 березня 1994р. // Інформ. бюл. Міністерства праці України «Людина і праця».- 1994. № 6.
65. Про затвердження Списку робіт і професій, що дають право на пенсію незалежно від віку при безпосередній зайнятості протягом

- повного робочого дня на підземних і відкритих гірничих роботах (включаючи особливий склад гірничорятувальних частин), пов'язаних з видобутком вугілля, сланцю, руди та інших корисних копалин, на будівництві шахт і рудників та в металургії терміном не менше 25 років - постанова КМ України № 202 від 31 березня 1994 р. // ЗП України. 1994.- № 7,- Ст. 184.
66. Порядок організації і проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності / Затв. постановою КМ України №221 від 4.04.94 // ЗП України. - 1994.-№ 8. Ст. 190.
67. Про порядок застосування списків № 1 і 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, що дають право на пенсію за віком на пільгових умовах - роз'яснення Міністерства соціального захисту населення України і Міністерства праці України від 10 травня 1994 р. // Бюл. законодавства і юрид. практики України. 1996.-№ 4.- Ст. 277.
68. Про порядок обчислення стажу державної служби - постанова КМ України № 283 від 3 травня 1994 р. // ЗП України. - 1994.- № 8.- Ст. 213.
69. Про затвердження Списку професійних захворювань та Інструкції щодо його застосування - наказ Міністерства охорони здоров'я України. Міністерства праці України №23/26/9 від 2 лютого 1995 р. // Бюл. законодавства і юрид. практики України. - 1996.- № 4.- С 281.
70. Про організацію робочих місць та працевлаштування інвалідів - постанова КМ України № 314 від 3 травня 1995 р. // ЗП України. - 1995.- № 1.-Ст. 181.
71. Типове положення про комісії для розгляду питань, пов'язаних із встановленням статусу учасника війни відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» / Затв. наказом Міністерства соціального захисту населення України № 79 від 30 травня 1996 р. // Соціальний захист: Інформ. бюл. Міністерства соціального захисту населення України.-1996.-№2.-С 45.
72. Положення про пенсійний фонд України: Затв. Указом Президента України від 1 березня 2001р. № 121/2001 // Офіційний вісник України. 2001.-№ 9.-Ст. 350.

73. Про затвердження порядку видачі та зразка свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. № 1306 // Офіційний вісник України. 2000.-№34.-Ст. 1452.
74. Порядок видачі свідоцтва про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2000 р. // Офіційний вісник України, 2000.- № 34.- Ст. 1452.
75. Порядок оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, за рахунок коштів підприємств, установ, організацій: Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 р. №439 // Офіційний вісник України, 2001.- № 20.- Ст. 852.
76. Правила обчислення загального трудового стажу для призначення працівникам допомоги по тимчасовій непрацездатності: Заїв, постановою Кабінету Міністрів України 19.10.98 р. // Офіційний вісник України. 1998. № 42.- Ст. 1556; 2000.- № 17. - Ст. 713.
77. Про підвищення розмірів пенсій та інших соціальних виплат пенсіонерам - постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2000 р. № 1686 // Офіційний вісник України, 2000.- № 46.- Ст. 1996.
78. Про розміри державної допомоги сім'ям з дітьми у 2001 році - постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2001 р. № 14 // Офіційний вісник України, 2001.- № 3.- Ст. 68.
79. Перелік посад наукових (науково-педагогічних) працівників державних підприємств, установ, організацій, перебування на яких дає право на призначення пенсій та виплату грошової допомоги у разі виходу на пенсію відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2001 р. № 1571 // Офіційний вісник України, 2001.-№ 47.- Ст. 2103.
80. Про порядок перерахунку пенсій науковим працівникам державних наукових установ, організацій та науково-педагогічним працівникам державних вищих навчальних закладів I— IV рівнів акредитації, які вийшли на пенсію до набрання чинності Закону

- України «Про наукову і науково-технічну діяльність» - постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 1999 р. № 924 //Офіційний вісник України, 1999,- № 22.-Ст. 1004.
81. Про затвердження порядку фінансування та виплати різниці між сумою пенсії, призначеної науковим (науково-педагогічним) працівникам державних бюджетних установ і організацій, науковим (науково-педагогічним) працівникам державних небюджетних підприємств і організацій згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність», та сумою пенсії, обмін обчисленою відповідно до інших законодавчих актів, на яку мають право зазначені особи. - постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2000 р. № 18. // Офіційний вісник України, 2000. - № 50.- Ст. 2165.
82. Положення про Міністерство праці та соціальної політики України Затв. Указом Президента України від 30 серпня 2000 р. № 1035/2000 // Офіційний вісник України. 2000.-- № 35.- Ст. 1482.
83. Типове положення про Головне управління праці та соціальною захисту населення обласної. Київської міської державної адміністрації і управління праці та соціального захисту населення Севастопольської міської державної адміністрації постанова Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2000 р. № 1498 // Офіційний вісник України, 2000.- № 40,- Ст. 1698.
84. Типове положення про Управління праці та соціального захисту населення районної, районної у містах Києві та Севастополі державної адміністрації - постанова Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2000 р. № 1498 // Офіційний вісник - України, 2000.- № 40.- Ст. 1698.
85. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 січня 2005 р. № 42 «Про затвердження Програми соціального захисту ветеранів» // Офіційний вісник України. 2005. № 5.- Ст. 291.
86. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2005 р. № 217 «Про внесення змін до Порядку сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій» // Офіційний вісник України, 2005.- № 13.- Ст. 668.

87. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2005 р. №238 «Про доповнення додатка до Порядку обчислення стажу державної служби» // Офіційний вісник України, 2005,- № 14.- Ст. 715.
88. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 92-р «Про забезпечення перерахунку та виплати пенсії, призначених згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» // Офіційний вісник України, 2005.- № 14.-- Ст. 726.
89. Закон України «Про внесення зміни до статті 32 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 3 листопада 2005 р. // Офіційний вісник України, 2005.- № 48.- Ст. 3155.
90. Закон України «Про внесення зміни до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 3 листопада 2005 р. // Офіційний вісник України, 2005.- № 48.- Ст. 3156.

Навчальна

91. Бойко М. Ф. Право соціального забезпечення України: Навч. посібник. Вид. 3-тє, доп. і перероблене. – К.: Атіка, 2016. – 380с.
92. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні: Посіб. – К.: Знання, 2005.
93. Вінер. М. Вон. Р., Яценко В. Дискусії навколо пенсійної реформи України // Україна: аспекти праці – 200, № 1.
94. Гошовська В. А. Законодавчі забезпечення соціальної політики в державі // Законодавство в Україні: К.: 2001.
95. Законодавство України про соціальний захист населення (3-є вид.) – К.: КНТ, 2004. – 304с.
96. Пільги. Регулювання та захист / Упоряд.: В. Ковальський, Л. Ляшко. – К.: Юрінком, 2004. – 416с.
97. Право соціального забезпечення України: Навч. посібник / Б. Стичинський, І. Зуб та ін. – К.: «Юрид. книга», 2003. – 440с.
98. Пенсійне забезпечення в Україні. Статистично-інформаційний огляд. – К.: 2000.
99. Приходько С. Г. Законодавство у сфері соціального захисту громадян (загальний стан і перспективи розвитку) // Законодавство України: проблеми вдосконалення. – К.: 2016.

100. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні.
Підручний. – Харків: 2017.